

сироваток крові проти вірусу хвороби Ауескі взагалі не було виявлено в сезон полювання 2001-2002, 2002-2003, 2005-2006 років. В розрізі областей східного регіону відсоткові показники позитивних сироваток крові до числа досліджених за 10-річний період склали у Донецькій (13,11 %); Луганській (10,71 %); Харківській (5,45 %).

Таблиця 3 – Результати досліджень сироваток крові диких кабанів на наявність специфічних гуморальних антитіл проти вірусу хвороби Ауескі в реакції нейтралізації

Області	Сезони																				% позитивних проб від числа досліджених		
	2001-2002		2002-2003		2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011			Всього	
	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних	досліджених	позитивних		досліджених	позитивних
Донецька	0	0	4	0	4	2	1	0	0	0	9	1	8	2	12	2	13	1	10	0	61	8	13,11
Луганська	8	0	0	0	8	1	11	1	0	0	10	1	14	0	37	7	3	1	21	1	112	12	10,71
Харківська	6	0	0	0	9	0	22	3	0	0	41	3	22	0	69	5	50	1	1	0	220	12	5,45
Всього	14	0	4	0	21	3	34	4	0	0	60	5	44	2	118	14	66	3	32	1	393	32	8,14
% позитивних проб від числа досліджених	0,00		0,00		14,29		11,76		-		8,33		4,55		11,86		4,55		3,13		8,14		

Примітка: «-» - не було досліджених та позитивних сироваток крові.

Висновки. Результати серологічного моніторингу щодо виявлення специфічних антитіл проти вірусу хвороби Ауескі у популяції диких свиней на території східних областей України, свідчать про наявність серопозитивних тварин у Донецькій, Луганській та Харківській областях, де загальний показник позитивних тварин від числа досліджених склав 8,14 %.

Перспективи подальших досліджень. Для об'єктивного аналізу питання серопозитивності диких кабанів до вірусу хвороби Ауескі слід збільшити подальші серологічні дослідження їх популяції в масштабах всієї України.

Список літератури

1. Болезнь Ауески // Вирусные болезни животных / Сюрин В. Н., Самуйленко А. Я., Соловьев Б. В., Фомина Н. В. – М.: ВНИТИБП, 1998. – С. 603–630. 2. Пейсак, З. Болезни свиней / З. Пейсак; Пер. с польск. Д. В. Потапчука. – Брест : ОАО «Брестская типография», 2008. – 424 с. 3. Бабкін, М. В. Проблеми та перспективи викоринення хвороби Ауескі (ХА) в Україні / Бабкін М. В. // Вет. медицина України. – 2010. – № 3. – С. 27-29. 4. Pseudorabies virus in European wild boar from central Italy / Andrea Lari, Davide Nigrelli, Emiliana Brocchi et al. // J Wildl Dis. – 2006. – Vol. 42, N 2. – P. 319–324. 5. Vengust, G. Presence of Antibodies Against Aujeszky's Disease Virus in Wild Boar (Sus scrofa) in Slovenia / Gorazd Vengust, Zdravko Valencak, Andrej Bidovec // Journal of Wildlife Diseases. – 2005. – Vol. 41, N 4. – P. 800-802. 6. Prevalence of antibodies to classical swine fever, Aujeszky's disease, porcine reproductive and respiratory syndrome, and bovine viral diarrhoea viruses in wild boars in Croatia / Z. Zupanić, B. Jukić, M. Lojkić et al. // J Vet Med B. – 2002. – Vol. 49, N 5. – P. 253-256. 7. МЕБ. Кодекс здоровья наземных животных. Т. 1. Общие положения / МЕБ. – 19-е изд. – 2010. – 471 с.

SEROLOGICAL MONITORING OF AUJESZKY'S DISEASE AMONG WILD BOARS ON THE TERRITORY OF EASTERN REGIONS UKRAINE

Sytyuk N.P.

Institute of Veterinary Medicine NAAS, Kiev

The article contains data on the number and shooting of wild boars in east regions of Ukraine with the results of studies of blood serum samples for the presence of specific humoral antibodies against Aujeszky's disease virus in pigs for the period of 10 years (2001-2011).

УДК [619:616.22/002.6]:636.52/.58(477.75)

СПАЛАХ ІНФЕКЦІЙНОГО ЛАРИНГОТРАХЕЇТУ СЕРЕД КУРЕЙ-НЕСУЧОК ПРОМИСЛОВОГО УТРИМАННЯ

Стегній Б.Т.

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», м. Харків

Воротилова Н.Г.

Кримська дослідна станція Національного наукового центру «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», м. Сімферополь

Сучасне промислове птахівництво – високотехнологічна, наукоємна та економічно ефективна галузь тваринництва, що характеризується високою ефективністю виробництва за рахунок застосування досконалих технологій годування, утримання та забезпечення стійкого ветеринарного благополуччя. Для промислових птахофабрик особливістю яких є висока концентрація птиці на обмеженій площі, серйозною загрозою є респіраторні вірусні хвороби, зокрема інфекційний ларинготрахеїт.

Інфекційний ларинготрахеїт (ІЛТ) – це хвороба з гострим перебігом, яку спричиняє вірус з родини *Herpesviridae*. Хвороба характеризується ураженням слизової оболонки гортані, трахеї та очей.

В останні роки ІЛТ є розповсюдженим захворюванням птиці, реєструється в більшості країн світу з розвинутим птахівництвом, в Україні – з 1932 року [1].

В АР Крим питання ІЛТ (визначення епізоотологічних особливостей ІЛТ, випробування окулярного методу вакцинації у виробництві, культивування вірусу ІЛТ на культурі клітин) вивчали співробітники Кримської дослідної станції, зокрема Макогон В.Ф. [2, 3].

Економічний збиток від ІЛТ, поряд з високою смертністю, яка інколи досягає 70 %, складається з вимушеного забою птиці, різкого зниження несучості та якості інкубаційного яйця [4]. Тривале вірусносійство інфікованої птиці, під впливом різних стресів, призводить до активного виділення вірусу в навколишнє середовище [5]. Це представляє велику небезпеку для молодняка, який в подальшому знову надходить до господарств, де виникають спалахи ларинготрахеїту, внаслідок чого вони стають стаціонарно неблагополучними щодо цього захворювання.

Метою нашої роботи було визначити причину масової загибелі птиці на одному з птахогосподарств АР Крим, визначити епізоотологічні особливості хвороби та виділити збудника.

Матеріали та методи дослідження. Епізоотологічний аналіз щодо ІЛТ в одному з птахопідприємств АР Крим проводили з урахуванням віку хворої та загиблої птиці, динаміки загибелі. Аналізували схему щеплення птиці. Визначали відносні показники епізоотологічного процесу: захворюваність, смертність, летальність.

Для визначення імунного фону птиці даного підприємства було проведено серологічні дослідження сироватки крові в реакції затримки гемаглютинації (РЗГА), реакції непрямой гемаглютинації (РНГА). У РЗГА досліджували сироватку крові щодо ньюкаслської хвороби (НХ) за загальноприйнятною методикою [6]. В якості антигену використовували суху вірус-вакцину зі штаму La-Sota, виробництва Сумської біофабрики, а щодо грипу птиці H5N1 використовували тест-систему виробництва ТОВ «НДП «Ветеринарна медицина» (м. Харків). Серопозитивність до ІЛТ, інфекційного бронхіту (ІБ) визначали в РНГА за загальноприйнятною методикою [6] із використанням еритроцитарних діагностикумів виробництва ТОВ «НДП «Ветеринарна медицина» (м. Харків).

Вірусологічні дослідження патологічного матеріалу від курей (трахея, легені) проводили за загальноприйнятною методикою [7]. Індикацію збудника здійснювали шляхом інфікування 10-11-добових курячих ембріонів (КЕ), які одержували з птахогосподарств, благополучних щодо інфекційних хвороб і вільних від специфічних антитіл. Інфікування ембріонів проводили на хоріон-алантоїсну оболонку (ХАО) у дозі 0,2 см³. Інкубацію КЕ здійснювали в термостаті за температури 37,5 °С упродовж 7 діб. Після зазначеного терміну інкубації всі ембріони охолоджували за температури 4 °С протягом 8-12 годин і розтинали. Відібрану екстра-ембріональну рідину (ЕЕР) досліджували окремо від кожного ембріону в РГА з 1 % суспензією еритроцитів півня, шляхом титрування двократних розведень ЕЕР в апараті Такачі за температури 25 °С. Оцінювали також характер патологоанатомічних змін.

Цифровий матеріал оброблено методами варіаційної статистики на персональному комп'ютері з використанням програми MS Excel.

Дослідження проводили в лабораторії вивчення хвороб птиці Кримської дослідної станції ННЦ «ІЕКВМ».

Результати досліджень. Випадки захворювання та загибелі птиці були зареєстровані в трьох пташниках господарства, починаючи з 7 голів у першу добу, 14 голів – на другу, 28 – на третю, 50 – на четверту. Послідуючі 10 діб кількість загиблої птиці складала 40-50 голів щодня (рис. 1). На виробничих ділянках кожного з цих пташників утримувалося по 33 тисячі курей 150-162-добового віку. Щеплення птиці здійснювалося в 55-60 добовому віці живою вакциною фірми AvaPro ILT (Ломан) однократно шляхом інтраокулярного введення.

За розрахунком відносних показників епізоотологічного процесу даної хвороби встановили, що захворюваність курей становила 100 % за незначним показником смертності (0,91 %) та летальності (1,82 %). У даному випадку лікування птиці не проводили, хвороба поступово згасла.

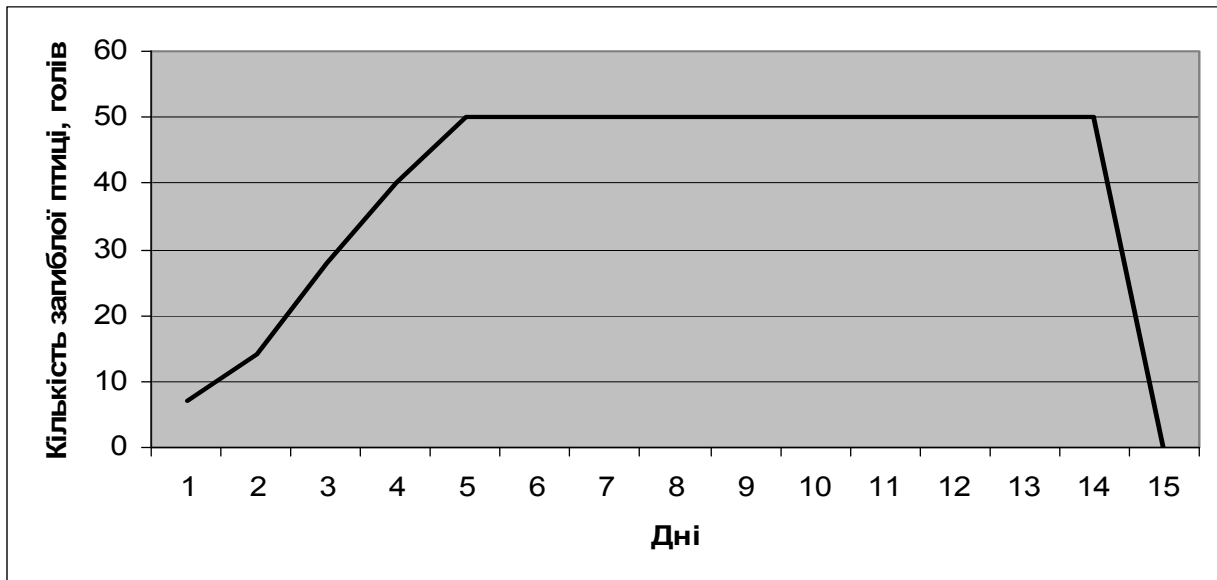

Рис. 1 Динаміка загибелі птиці

Для встановлення імунного статусу птиці були проведені дослідження сироватки крові від курей з неблагополучних щодо ІЛТ та з прилеглих пташників. Отримані результати свідчать, що середній рівень післявакцинальних антитіл до ІЛТ був у межі 2,6-3,6 log₂, напруженість гуртового імунітету становила 70 %. Середній рівень післявакцинальних антитіл до НХ був у межах 8,3-11,1 log₂, напруженість гуртового імунітету складала 100 %, до ІБ рівень антитіл у середньому складав 1,6-2,5 log₂, напруженість гуртового імунітету – 80 %.

Таблиця 1 – Результати дослідження сироватки крові курей-несучок

Номер пташника/вік птиці, діб	Титри антитіл, log ₂			
	ІЛТ	НХ	ІБ	Грип Н5N1
№3 / 150	2,8±0,11	8,3±0,26	2,25±0,13	0
№5 / 162	3,2±0,16	10,5±0,23	2,17±0,17	0
№7 / 150	2,9±0,08	9,6±0,19	2,0±0,12	0
№8 / 150	2,6±0,26	9,0±0,17	1,6±0,19	0
№9 / 150	2,8±0,17	8,5±0,56	1,91±0,19	0
№10 / 157	3,3±0,21	11,1±0,19	2,25±0,18	0
№11 / 150	3,17±0,11	9,7±0,31	2,5±0,15	0
№12 / 150	3,6±0,15	10,4±0,21	2,3±0,19	0

Клінічні ознаки хвороби були від слабко виражених (зниження поїдання корму, малорухливість, пригнічення) до яскраво виражених респіраторних ознак (важке дихання, чихання, хрипи, трясіння головою з відкритим дзьобом).

За патологоанатомічного розтину загиблої птиці спостерігали зміни в гортані та трахеї: їх слизова оболонка була набряклою, гіперемійованою з крововиливами, просвіт був заповнений катарально-геморагічним ексудатом. У деяких випадках спостерігали в просвіті гортані фібринозні пробки.

Вірусологічними дослідженнями патологічного матеріалу в курячих ембріонах, шляхом проведення трьох пасажів, загибелі ембріонів упродовж 120 годин не спостерігали. Титр гемаглютининів в ЕЕР був на рівні 2,0-2,5 Іg. Однак, спостерігалася характерна для інфекційного ларинготрахеїту патологоанатомічна картина. ХАО була набряклою, потовщеною, на ній спостерігали масові вузлики розміром з просяне зерно (рис. 2-3).

Рис. 2 Масові вузлики на поверхні ХАО інфікованого курячого ембріона

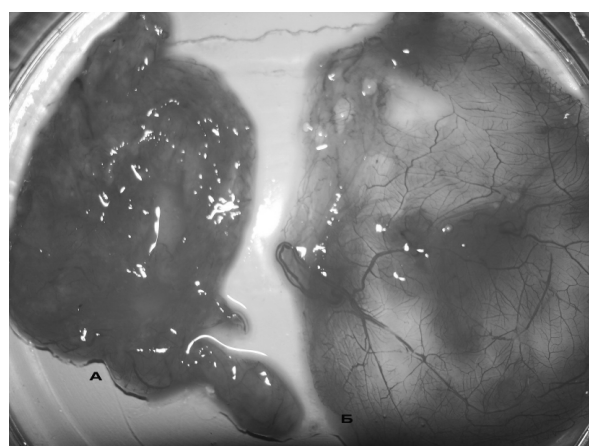

Рис. 3 ХАО ембріонів: А – Уражена ХАО вірусом ІЛТ; Б – ХАО від контрольного, неінфікованого ембріону

Таким чином, спалах інфекційного ларинготрахеїту в трьох пташниках господарства виник серед щепленої 150-162-добової птиці. Імунізація птиці здійснювалася однократно живою вакциною інтраокулярно. З моменту щеплення пройшло 3 місяці. Середній рівень післявакцинальних антитіл до інфекційного ларинготрахеїту складав 2,6-3,6 Іg₂ за напруженістю гуртового імунітету 75-85 %. Прорив імунітету відбувся за умови неудоконаленості схеми щеплення. За епізоотологічного аналізу хвороби встановлено, що динаміка загибелі курей у перші чотири доби зростала вдвічі, а потім упродовж 10 діб – на рівні 40-50 голів на добу. Захворюваність птиці становила 100 %, але показник смертності та летальності незначні: на рівні 0,91 % та 1,82 % відповідно.

При огляді хворої птиці спостерігалися характерні респіраторні ознаки хвороби. При чому в більшості випадків вони були слабо виражені. Патологоанатомічні ознаки хвороби реєструвалися в гортані та трахеї, носили масовий характер. Вірусологічними дослідженнями на курячих ембріонах виділено ізолят вірусу інфекційного ларинготрахеїту.

Висновки. 1. Спалах інфекційного ларинготрахеїту на одному з птахогосподарств АР Крим виник серед щепленої 150-162-додової птиці за 100 % захворюваністю, 0,91 % смертністю та 1,82 % летальністю.

2. За серологічними дослідженнями визначено, що напруженість гуртового імунітету до інфекційного ларинготрахеїту становила 75-85 % за середнім рівнем антитіл $2,6-3,6 \log_2$.

3. При огляді хворої та загиблої птиці визначені характерні клінічні та патологоанатомічні ознаки інфекційного ларинготрахеїту. Вірусологічними дослідженнями на курячих ембріонах виділено ізолят вірусу інфекційного ларинготрахеїту.

Перспективи подальших досліджень. Встановлення причини виникнення спалаху інфекційного ларинготрахеїту буде проведено після вивчення біологічних властивостей виділеного ізоляту, що є перспективою подальших наших досліджень.

Список літератури

1. Каришева, А.Ф. Спеціальна епізоотологія [Текст]: підручник / А.Ф. Каришева. – К.: Вища освіта, 2002. – 703 с.
2. Макогон, В.Ф. Производственная проверка окулярного метода вакцинопрофилактики инфекционного ларинготрахеита птиц [Текст] / В.Ф. Макогон, А.И. Доценко // Всесоюзная научно-практич. тез докл. Сумы, 1989. – С. 198-199.
3. Макогон, В.Ф. Изучение биологических свойств вируса инфекционного ларинготрахеита птиц в клеточных культурах [Текст] / Автореф. дис. ... канд. вет. наук / В.Ф. Макогон. – Х. – 1973. – 20 с.
4. Бабкин, В.Ф. К вопросу эпизоотологии и течения инфекционного ларинготрахеита кур в хозяйствах УССР [Текст] / В.Ф. Бабкин // Сб. Ветеринария. – К.: Урожай. – 1967. – Вып. 14. – С. 28-32.
5. Кулигина, А.И. Свойства вируса ларинготрахеита от переболевшей птицы [Текст] / А.И. Кулигина // Птицеводство. – 1968. - №7. – С. 44.
6. OIE Manual for Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals [Електр. ресурс] / Спосіб доступу: <http://www.oie.int>. Заголовок з екрану.
7. ГОСТ 25581-91 «Птица сельскохозяйственная. Методы лабораторной диагностики инфекционного ларинготрахеита кур».

THE CASE OF INFECTIOUS LARYNGOTRACHEITIS IN LAYING HENS OF INDUSTRIAL MAINTENANCE

Stegniy B.T.

National Scientific Center «Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine», Kharkiv

Vorotilova N.G.

Crimean Experimental Station of the National Scientific Center «Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine», Simferopol

The paper presents data on infectious laryngotracheitis outbreak among 150-162-day-old chickens in one of the poultry farms in AR Crimea. As a result of epizootic analysis there was determined that the incidence was 100 %, mortality – 0,91 % mortality rate – 1,82 %. The intensity of immunity to infectious laryngotracheitis was 75-85 % with an average level of antibodies $2,6-3,6 \log_2$. At examination of diseased and dead birds, the characteristic clinical and pathologic features of infectious laryngotracheitis were determined. By virological studies on chicken embryos there was received the isolate of the virus of infectious laryngotracheitis.

УДК 619: 616.002:614.91:636.2

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ТВАРИН В УКРАЇНІ

Стегній Б.Т., Загородній А.І.

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», м. Харків

Загребельний В.О.

Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, м. Київ

Виробництво високоякісних продуктів тваринництва ставить перед ветеринарною медициною ряд завдань, серед яких важливе місце займає розробка сучасних методів діагностики та засобів профілактики особливо небезпечних хвороб, однією з яких є туберкульоз.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (2010 р.) третя частина населення планети (біля 1,9 млрд.) інфікована мікобактеріями туберкульозу і з них біля 60 млн. мають клінічний прояв хвороби. Щорічно на планеті виявляють 8-9 млн. людей, що вперше хворіють на туберкульоз, в тому числі 4-4,5 млн. виділяють збудника у навколишнє середовище. Смертність від туберкульозу у світі складає приблизно 2-3 млн. людей щорічно.

За останні 15 років в Україні також склалась напружена епідемічна ситуація щодо туберкульозу. Інфікованість людей мікобактеріями на 100 тисяч населення в різних областях складає від 40 до 65 %, а в зонах позбавлення волі – до 90 %.

Що стосується епізоотичної ситуації щодо туберкульозу в провідних країнах світу, то в більшості з них поголів'я ВРХ є вільним від туберкульозної інфекції (Німеччина, Польща, Чехія, Англія, Іспанія, США, Португалія). Проте, в цих країнах мають також місце спорадичні випадки туберкульозу серед ВРХ.

Мета роботи. Провести аналіз епізоотичної ситуації щодо туберкульозу великої рогатої худоби в Україні та надати короткий опис розробок ННЦ «ІЕКВМ» з проблеми контролю туберкульозної інфекції.

Результати досліджень. За даними проведених моніторингових досліджень співробітниками ННЦ «ІЕКВМ» і аналізу статистичної звітності Державної ветеринарної і фітосанітарної служби України епізоотична ситуація з туберкульозу ВРХ за останні 15 років значно покращилась. Так на початок 2000 року в Україні було встановлено захворювання ВРХ збудником туберкульозу в 144 неблагополучних пунктах. У результаті проведених в останні роки широкомасштабних профілактичних та оздоровчих заходів, які розроблені в наукових підрозділах та впроваджені у ветеринарну практику (система діагностичних досліджень, ізоляція джерел збудника туберкульозу та ретельне виконання ветеринарно-санітарних заходів), епізоотична ситуація з туберкульозу ВРХ значно покращилась, а кількість неблагополучних пунктів зменшилась до 29 у 2005 році. Не дивлячись на це, у 2006 році при планових алергічних дослідженнях у 27 господарствах було виявлено захворювання ВРХ на туберкульоз, а в 2007 році цей показник скла-